

Heinz Janisch

MAJHNO TEŽAVO IMAM

Pedagoško gradivo

O predstavi

Autorji

Zgodba: HEINZ JANISCH

Režija: IRENA RAJH

Dramaturgija in oblikovanje svetlobe: ANŽE VIRANT

Likovna podoba in scenografija: ŠPELA TROBEC

Glasba: SAMO VOVK

Izvajanje glasbe: SAMO VOVK in BARBARA GRAHOR VOVK

Kostumografija: IZTOK HRGA

Izdelava lutk: MARINA HROVATIN in IZTOK HRGA

Izdelava scenskih elementov: BLAŽ POLJANŠEK

Igra in animacija: ANA ŠPIK in VORANC BOH

Produkcija: Lutkovno gledališče FRU-FRU in Hiša otrok in umetnosti

Predstavo je podprla Mestna občina Ljubljana

Premiera: 6. november 2020

Vsebina

„Majhno težavo imam,“ je rekel medved izumitelju. „Bi mi mogoče ...?“ Toda izumitelj medvedu ne pusti dokončati stavka. Točno ve, kaj potrebuje: par kril. Zaskrbljeni medved gre naprej, hodi iz trgovine v trgovino in vsakič dobi nekaj, česar očitno ne potrebuje – šal, stekleničko zdravil, klobuk, kozarec medu, očala ... Vsi točno vedo, kaj medved rabi, nihče pa mu ne prisluhne. Vse dokler ne pride iz mesta na vrh griča, kjer sreča drobno muho.

To je zgodba o osamljenosti, ki jo dobro poznamo vsi. Otroci morda še najbolj vedo, kako je, če te nihče zares ne posluša, in če vsi vedo, kaj je najboljše zate. Hkrati je tudi zgodba o današnjem svetu, ki nas zasipa z materialnimi stvarmi, ki naj bi nas delale srečne. Predvsem pa je zgodba o prijateljstvu. Ker včasih rabiš samo to, da te nekdo sliši in razume, pa čeprav je to čisto navadna muha.

Slikanica

Pisatelj Heinz Janisch se je rodil leta 1960 v Avstriji. Napisal je več kot štirideset otroških knjig in slikanic, ki so prevedene v več kot petindvajset jezikov. Je večkrat nagrajen avtor, bil je v ožjem izboru za prejem dveh najpomembnejših nagrad za otroško literaturo – nagrado Astrid Lindgren ter Andersenovo nagrado. Slikanica „*Majhno težavo imam,“ je rekel medved* (z originalnim naslovom *Ich habe ein kleines Problem, sagte der Bär*) z ilustracijami Silke Leffler je prvič izšla leta 2007, v slovenskem prevodu Tine Mahkota pa je izšla leta 2018 pri Založbi Zala.

Lutke

Predstava je preplet žive igre in lutk, tako da v predstavi nastopata samo dve lutki – Medved in Muha. Obe lutki sta narejeni v tehniki nošenih namiznih lutk. Njuna posebnost je, da sta, še posebej to velja za Medveda, zasnovani kot otroški plišasti igrači. Odločitev za to je bila načrtna – plišasta igrača je otrokov prvi prijatelj, sopotnik, ki ga spremlja celo otroštvo, njegov zaupnik, sogovornik. S plišastim medvedkom se poistovetijo vsi otroci in tako se lažje prepoznajo v njegovi zgodbi. Posebnost lutke Medveda je, da nima prav nobenih odprtih ali držal za animacijo. Oba igralca se z njim igrata in ga animirata kot plišasto igračo, kar v predstavi vzpostavi dodatno odrsko čarobnost. Prav skozi „otroško“ igro animatorjev Medved oživi – na začetku je res obravnavan kot igrača, nato pa čedalje bolj postaja pravi, živ in samosvoj medved. Tako „gledališka“ igra igralcev spominja na otroško igro, ki je blizu vsem otrokom.

Lutke in scenografijo je zasnovala Špela Trobec, slovenska slikarka, oblikovalka, scenografka in lutkovna oblikovalka, ki živi in dela v Španiji. Likovna podoba predstave vzpostavlja kontrast med dvema svetovoma – med naravnimi barvami in mehko Medveda ter med živimi, kričečimi barvami, ostrimi potezami in nasičenostjo sveta, ki ga obdaja.

Aktivnosti po predstavi

Pogovor po predstavi

Spodnja vprašanja so iztočnice za pogovor z otroki. Nekatera nimajo „pravilnih“ odgovorov, saj vsak predstavo doživlja drugače. Z mlajšimi otroki se o predstavi pogovarjate ali jih spodbudite k risanju prizora iz predstave, pri starejših pa jih lahko uporabite kot predlogo za pisni izdelek o predstavi.

Ali je bila otrokom predstava všeč? Kaj so si najbolj zapomnili? Kdo vse je nastopal v predstavi? Koliko igralcev in koliko lutk so videli na odru? Iz kje je prišel Medved? Kaj je Medvedova težava? Ali mu v različnih trgovinah in prodajalnah pomagajo? V katerih trgovinah se ustavi Medved? Kaj vse Medved dobi od prodajalcev? Kdo medvedu na koncu pomaga? Kakšna je bila scenografija – odrski elementi v predstavi? Ali so bili vedno na istem mestu ali so se premikali? Kako so s premikanjem postali različna prizorišča – trgovine? Kakšni so bili kostumi igralcev? Kako sta se z različnimi dodatki – oblačili prelevila v različne prodajalce? Kakšna je bila glasba? Ali poznate tako zvrst glasbe – jazz? Kdaj je bila glasba vesela in kdaj žalostna?

Osamljenost

Osamljenost poznajo vsi otroci. S tem ne mislimo samo fizične osamljenosti, ko so otroci prepuščeni sami sebi, temveč tudi psihično osamljenost, ko so otroci sicer v družbi odraslih, a niso vključeni v odrasli svet. Odrasli vse prevečkrat nimamo časa za igro ali celo pogovor, saj smo zaposleni z različnimi opravili, npr. službo, gospodinjskimi opravili ali z lastnimi medsebojnimi odnosi. Tega pa otroci ne razumejo vedno. Prav takos odrasli velikokrat

nimamo časa, da bi otroke zares poslušali. Pomanjkanje časa za igro in pogovor odrasli velikokrat nadomestimo s fizičnimi predmeti, z novimi igračkami, elektroniko ali oblekami, kar je slaba zamenjava, saj s predmeti ne moremo nadomestiti izostanka našega aktivnega preživljanja časa z otroki.

Z otroki se pogovorite, kako je, če so osamljeni. Pri tem se navezujte na predstavo. Vprašajte jih, kakšne volje je bil Medved na začetku. Je bil vesel, ko se je z igralcema igral? Kaj so se igrali (skrivalnice, prstne igre)? Kakšne volje je bil, ko je ostal sam? Kam je odšel? So Medveda odrasli prodajalci poslušali? So kdaj sploh slišali, kaj je njegova težava? Vsak prodajalec mu je nekaj dal (kaj?), je Medved potreboval te predmete? Je bil Medved bolj vesel, ko je dobil različne predmete? Vprašajte otroke, če se kdaj počutijo kot Medved. Ali jih kdaj odrasli ne poslušajo? Kako se ob tem počutijo? Kdo je Medvedu pomagal? Ali imajo tudi oni prijatelja, ki mu lahko zaupajo težave?

Poklici

V predstavi spoznamo veliko različnih poklicev. Z otroki naštejete vse prostore, kjer se Medved ustavi ter vse prodajalce, ki jih sreča. V predstavi se oba igralca izmenično prelevita v različne like. Da jih otroci hitreje prepoznajo so liki tipizirani. Skupaj ugotovite, kaj označuje različne poklice v predstavi.

Izumitelj/znanstvenik je zmeden, oblečen v laboratorijsko haljo, v njegovem laboratoriju je ogromno nametanih predmetov. Kateri so ti predmeti (peščena ura, zvitki z načrti, na njih so številke, naslikano je korenje in kopalna račka, zvitek uporabi kot daljnogled/povečevalno steklo, njegov najnovejši izum – krila).

Šivilja/modna oblikovalka je prijazna, uporablja šiviljski meter, ima veliko najrazličnejših kosov blaga. Na blagu so različni vzorci – kakšni (škotski karo, živalski vzorec, angleški tvid)?

Klobučarka je elegantna, uporablja ogledalo. Kakšne vse klobuke ima (roza ženski klobuk, klobuk s ptičkom, zelen cilinder, moder „pork pie“ klobuk, rdeča baretka, zeleno-moder ženski klobuk z rožo)?

Zdravnik je osoren in resen, oblečen je v zdravniško haljo. V njegovi ordinaciji visi slika okostnjaka ter tabla za preverjanje vida. Okoli vratu ima stetoskop. Kaj vse preveri zdravnik (medvedov vid, srce, reflekse, pregleda njegovo notranjost z operacijo)? S čim mu na koncu pomaga?

Čevljarka ima ogromno škatele s čevlji. Koliko škatele ima (šest)? Kakšni čevlji so narisani na njih?

Ulični prodajalec je prijazen in prevarantski. Oblečen je v frak. Koliko lizik/veternic je na njegovi stojnici (šest)? Kje nabere zračni med? Kakšen okus ima zračni med?

Igrajmo se z lutko

Vsak otrok naj v šolo ali vrtec prinese svojo najljubšo plišasto igračo. Najprej naj se vsak otrok igra s svojo lutko. Pustite jim, da vzpostavijo svojo igro, šele nato jih z vprašanji in navodili usmerjajte. Počasi naj vsak otrok vzpostavi dialog s svojo lutko-igračo. Sprašuje naj jo, ona pa naj mu odgovarja. Primeri vprašanj – kako ti je ime? Koliko si star/a? Katera je tvoja najljubša barva? Kaj si po poklicu?

Nato otroke razdelite v pare. En otrok naj bo animator z lutko, drug pa igralec brez lutke. Za oder uporabite šolsko mizo. Igralec naj se pogovarja z lutko, lutka pa naj mu odgovarja. Začnite s preprostimi vprašanji. Nato naj zaigrajo enega ali več prizorov iz predstave. Igralec naj se odloči, kateri poklic iz predstave bo igral, in nato skupaj z lutkarjem uprizorita ta prizor. Skupaj pomislite, katere poklice še poznamo (lahko uporabite igro *Pantomima poklicev*). Po parih naj si izmislijo svoje prizore z novimi poklici in jih odigrajo. Na koncu pa igralec in animator zamenjata vlogi.

Zadnja igra je najzahtevnejša. Otroke razdelite v pare, tako da sta oba lutkarja – vsak upravlja s svojo igračo. Ponovite zgornjo igro tako, da vse vloge – poklicev in medveda – odigrajo s svojimi plišastimi igračkami.

Mlajše otroke pustite, da animirajo svoje igrače kot v igri. Pri starejših pa jim lahko pomagata, da igrače animirajo kot lutke. Naj obračajo glavo in migajo z rokami (če igrača to seveda omogoča). Naj se držijo osnov lutkovne animacije – lutka, ki govori, se premika, lutka, ki posluša, pa je pri miru.

Pantomima poklicev

Za pripravo na igro vsak otrok potrebuje list papirja in barvice. Z otroki se pogovorite, katere vse poklice poznamo. Naročite jim, naj na list narišejo svoj najljubši poklic. Lahko narišejo osebo, ki opravlja ta poklic, ali pa samo predmet, ki ponazarja poklic (npr. gasilska cev – gasilec, šivalni stroj – šivilja, avtobus – voznik). Nato jim liste vzemite (pred tem naj se vsak podpiše na svojo risbo, da jih lahko po koncu vrnete) in premešajte. Igra se lahko prične! Vsak otrok naj stopi pred tablo in iz kupa risb povleče eno. Nato mora brez uporabe besed s pantomimo pokazati ta poklic, ostali otroci pa morajo uganiti, kateri poklic predstavlja. Kot alternativo lahko namesto pantomime otroci uporabijo opise poklica (npr. če je požar, pride in pogasi – gasilec) ali pa ga narišejo na tablo.

Pomagaj Medvedu

Vsakemu otroku natisnite svojega Medveda. Če je možno, jih natisnite na trši papir. Otroci naj izrežejo svojega Medveda ter na list papirja narišejo vse, kar mislijo, da Medved potrebuje. To so lahko predmeti iz predstave (krila, škornji, krona ...) ali pa kaj čisto drugega (očala, igrača, telefon ...). Nato predmete izrežejo ter jih položijo ali nalepijo na Medveda. Postavite vse Medvede na razstavo. Ugotovite, kako so si podobni in kako so različni. Vprašajte otroke, če mislijo, da je Medved s predmeti srečen. Vsak otrok naj nariše prijatelja za Medveda (Muho ali pa kogarkoli, ki bi lahko bil Medvedov prijatelj).

